

Az Entartete Kunst homogenitása *minimal hungisthāni szelekción*

<https://www.budapest13.hu/wp-content/uploads/2019/09/Festok-%C3%A9s-a-XIII.-kerulet-k%C3%B6nyv.pdf>

motto a művészetek történéseitől:

„ torz, beteges szinekkel mázolt, fekete óvodásvonalakkal körberajzolt degenerált alakok egyformasága, a kényszerű üres formák megrázó sokasága és a százmillió aukciók értékrendje.”

Glatter Gyula. Kiss Rezső, Brüll Aladár, Pór Bertalan, Czigány Dezső, Jávor Pál, Erdei Viktor, Kunwald Cézár, Hatvány Ferenc báró, Feiks Jenő, Frank Frigyes, Gábor Móric, Zádor István. Poll Hugó, Kunffy Lajos, Tull Ödön, Iványi-Grünwald Béla, Knopp Imre, Góth Móric, Feiks Alfréd, Kosztolányi-Kann Gyula. Perlmutter Izsák, László Fülöp, Berény Róbert, Czóbel Béla, Czigány Dezső, Orbán Dezső, Pór Bertalan, Tihanyi Lajos. Perlrott-Csaba Vilmos, Ziffer Sándor, Réth Alfréd, Scheiber Hugó, Kádár Béla, Schönberger Armand, Diener-Dénes Rezső, Bató József, Medgyes László, Korda Vince, Szenes András, Farkas István, Peri László és Moholy-Nagy László. Schönberger Armand, Kádár Béla, Scheiber Hugó, Fehér László, Bán Kiss Edit, Mészöly Munkás Béla és Wittmann Zsigmond, Szilárd Klára, stb, stb,

képeitől most nejm válogatva, kicsiny merítés néhány kiemelkedően különös példája a teljesen érthetetlen amatőrség és tehetségtelenség jelenleg hypolt divatjának - kis és nagy „mesterek”, *Hungisthān* és worldwide, a „királyok meztelenek”.

tetszőlegesen bővíthető

(Ha a gyémántok közé üvegszilánkokat szórunk, nem látszanak a gyémántok.....)

*

Farkas István (1887-1944)

https://magyarnarancs.hu/kepzu_muveszet/a-tortenet-bearnyekolja-a-muvet-126805?pageId=31

A történet beárnyékolja a művet
Kihült világ. Farkas István művészete
Legát Tibor 2020.03.13

A mindenkori művészet dúskál tragikus sorsú alkotókban, de még ebben a kétes

gazdagságban is különösen szomorú Farkas István életútja. A Magyar Nemzeti Galéria nagyszabású kiállítása egyértelműen bizonyítja, hogy ő a két világháború közötti hazai képzőművészet egyik **legeredetibb alkotója**.

A hatvanas évek végétől többször is rendeztek Farkas István „életmű-kiállítást”, de 80 képnél többet még nem mutattak be. Most 170-et láthatunk, sőt néhány kortárs – James Ensor, Edvard Munch, Leon Spilliaert – műveiből is kiállítanak az összefüggések okán. Noha a képek önmagukban is drámai hatást váltanak ki, láthatunk újságcikkeket, dokumentumokat, naplórészleteket, jegyzeteket és leveleket is, egy különleges és különösen megrázó életút tárgyi bizonyítékait. Farkas István kiállítása Pilinszky János verse nyomán kapta a Kihűlt világ címet, ami éppenséggel utalhat arra is, hogy a festő egész életét abban a tudatban élte, hogy „e világ nem az én világom / csupán a testem kényszere”, de még inkább utal arra – idézve Gát János műgyűjtőt –, hogy a „**történet beárnyékolja magát a művet**”, mivel élete **Auschwitzban ért véget**.

„Ahogy a magányba menekült Van Gogh minden fűszálában, levelében, lombjában egész vergődése bennevonaglik, úgy a magára talált Farkas István, legapróbb figuráiban is” – írta 1932-ben a Magyar Művészet kritikusa a festő budapesti tárlatáról, aki ekkor már nyolc éve élt és alkotott Párizsban, befutott művésznek számított, méltatói Matisse-szal említették egy napon. De az akkor az Ernst Múzeumban megrendezett, mintegy 130 képet felsorakoztató kiállítással Farkas elsősorban nem a hazai kritikusoknak és közönségnek, hanem az apjának akarta bebizonyítani, hogy jól döntött, amikor a festészetet választotta.

Farkas István ekkor már ötven felé közelítő független, eredeti alkotó volt, de sokan még mindig csak a „kis Wolfnert” látták benne, az egyik legnagyobb hazai könyvkiadó, a Singer és Wolfner tulajdonosának, Wolfner Józsefnek bohém gyermekét; azt legfeljebb a közeli ismerősök tudhatták, hogy a művészetpártoló, haladó gondolkodású apa hogyan terrorizálta családját. De Wolfner József nem értesülhetett a festő hazai sikeréről: 1932 januárjában, egy hónappal az Ernst Múzeumban rendezett kiállítás megnyitójától meghalt. Végrendeletében mindent a fiára hagyott, a kiadóvállalatát is. Kettejük viszonyáról mindennél többet mond, hogy Farkasnak meg sem fordult a fejében, hogy pénzzé tegye apja „művét”, noha abból gondtalanul a művészetnek szentelhette volna további életét.

Wolfner József nemcsak pofonokat adott, **hanem pénzt is**, végeredményben támogatta fia festői karrierjét. Farkas gyerekkorában a családhoz bejáratos pártfogolttól, Mednyánszky Lászlótól tanulhatott rajzolni, s tehetségét illetően minden bizonnyal az idős mester győzte meg a zord apát, aki finanszírozta budapesti és müncheni tanulmányait is – Fényes Adolf és Ferenczy Károly voltak a tanárai –, majd azt, hogy fia 1911-től Párizsba költözzön, ahol Chagall-lal, Léger-vel dolgozhatott együtt. De

ahhoz, hogy Farkas István – ahogy azt P. Szűcs Julianna írta 1978-as kiállításán –, „ez a kezdetben csupán finom, elvont, avantgarde hatásokra fogékony művész végül is pontos, kegyetlen realizmussal tükrözte a korhangulatot”, főleg az kellett, hogy miután 1914-ben mint ellenséget kiutasították Franciaországból, bevonuljon a Monarchia hadseregébe. A világháborúban frontkatonaként szolgált, egy évig hadifogolytáborban volt, még a lövészárokból is rajzolt, festett. És végképp leszámolt Párizsból „hozott” illúzióival. Noha egészen korai műveit ritkán szokták felidézni, a Kihűlt világ a vártnál jóval gazdagabb képanyaggal illusztrálja e kezdeti lépéseket. Tizenhét éves korában készült tájképe karakteres ecsetvonásokat mutat, csodával határos módon megmaradt, kamaszkori modellrajzai viszont nemcsak Mednyánszky hatását, de kivételes rajztudását is mutatják, a háborúban készült Hasaló katonák című pasztellrajz arctalan alakjaival pedig már az érett alkotót idézi. Farkas 1919 végén jutott haza az olaszországi hadifogságból, és a következő pár évben vált biztos kezű mesterré; elsősorban a család vendégeiről, rokonokról, művészekről készített expresszív portrékat, apja is modellt állt neki.

1924-ben újra Párizsba költözött, hamarosan a Montparnasse egyik legizgalmasabb magyar festőjeként emlegette a kritika, az André Salmon verseivel 1929-ben megjelent Correspondances című album után Farkasból valóban híres festő lett. „Olyan fantáziára képes, amilyen értelemben azt tizenöt évvel hamarabb azok a költők engedélyezték, akik a Montmartre-on Pablo Picasso tündöklő és nyomorúságos műtermében gyűltek össze. Annál a Picassónál, akivel Farkasnak csak egy közös vonása van: a luciferi készség, hogy az álmot a realitás legteljesebb eszközeivel valósítsa meg” – áradozott Salmon, és nem volt egyedül. A mostani kiállításon – miként a Correspondances illusztrációi – egy egész falat beborítanak azok az 1928–1932 közötti írt francia nyelvű újságcikkek, amelyek leginkább a festő eredetiségét méltatják. Farkas ugyanis eszközt váltott, új képeit vászon helyett falemezre, olaj helyett temperával festette. Párizs színes forgataga, vagy a francia tengerpart, ahol a nyarat töltötte, egyáltalán nem tűnt vészjóslónak, ám képeinek lidérces hangulata mintha előre vetítené a későbbi borzalmakat. Az olyan, 1930–1934 között született képek, mint például a Szirakuzai bolond, a Vörös asztal, a Z. grófnő arcképe vagy a Vihar után, nemcsak azért tekinthetők Farkas István legfontosabb műveinek, mert a választott technika művészi kifejezőereje itt a legerősebb, de azért is, mert a korabeli békés világ süllyedését láttatják előre, ami a harmincas évek végétől valóban bekövetkezett, a halálfejszerű arcok, a barna és a méregzöld „uralma”, a magányosan álló kerti bútorok, lakatlan települések mintha egy sosem látott pusztulás előjelei volnának. Azé a pusztulásé, amit Pilinszky csak utólag írhatott meg hasonló precizitással.

„Farkas István ma 45 éves. Hogy hová fog fejlődni, persze bizonytalan. Hogy

azonban sohasem lesz hétköznapi és megalkuvó: az ezek után biztosítottak látszik” – írták az 1932-es kiállítás után, e fejlődést azonban a kiadóvállalattal kapcsolatos tennivalók hamarosan megállították. Minden bizonnyal hozzájárult ehhez, hogy a hazai művészvilág nemcsak a dúsgazdag nagypolgárral, de az itthoni skatulyákba be nem illeszthető festői munkássággal sem tudott mit kezdeni, annak tükrében meg különösen nem, hogy Farkas mecénásként támogatta pályatársait. Nem csoda, hogy pályája csúcsán pár évre felhagyott a festészettel, de 1937-ben, amikor újból nekilátott, azt tudta írni párizsi barátainak: „A festő meghalt. Vagy csak mélyen alszik.”

Mindez nemcsak azért végtelenül szomorú, mert Farkas István minden rémlátomása és a három zsidótörvény ellenére sem gondolt arra, hogy baja eshet, de azért is, mert **Párizsban maradva ki tudja, milyen magasságokba emelkedhetett volna.** Noha a Magyarországon 1938–1943 között született művei között is bőven vannak kiemelkedő alkotások, de az 1930-as évek elején született főműveinek árnyékában maradva, legfeljebb rímelnék rájuk. Persze mai ésszel még az 1943-ban Szigligeten készült tájképek harmóniája is egészen más megvilágításba kerül, és közben nem fér a fejünkbe, hogy Farkas – pedig sokszorosan lett volna rá lehetősége – miért nem vette igénybe befolyásos barátai segítségét, hogy megmeneküljön. Állítólag **saját maga varrta fel a sárga csillagot.**

A kiállítás utolsó termében nincsenek festmények. Levelek vannak, kétségbeesett segélykiáltások. Az egykor nagy hatalmú kiadótulajdonosnak 1944. április 25-én kellett jelentkeznie munkaszolgálatra a Röck Szilárd utcai toloncházban, ahol két hónapot töltött, majd Kecskemétre vitték. Onnan írta utolsó levelét Herczeg Ferencnek, az „írófejedelemnek”, akit Wolfner József „fedezett fel”, és aki a kiadónál 1894-től működő Új Idők főszerkesztője volt – a következőt: „Mélyen tisztelt, kedves Feri bátyám! Végzetesen lehetetlen helyzetbe jutottam. Kecskeméten vagyunk a téglagyár táborban. Korbácsolás, éhezés, pizsoktenger. – Leírhatatlan!! **Nagyon kérlek mindent kövessél el, hogy mielőbb (sürgős!!) – mert elvisznek – elkerüljek innen.** Vissza ahol voltam s onnan emberi helyre!” De Herczeg a levelet csak azután kapta meg, hogy Farkas Istvánt 2500 társával együtt bevagonírozták, és útnak indították Auschwitz felé. A Nemzeti Galéria kiállításának utolsó tárgya **az a mentesítő okirat,** amelyet 1944. augusztus 28-án Sztójay Döme miniszterelnök szignált. Farkas István ekkor már majd’ egy hónapja halott volt.

Fenyő György (1904-1978)

Fenyő György csodás víziói - Titkok hagyatéka

https://168.hu/rovat_nelkuli/titkok-hagyateka-188928

2020. augusztus 13.

Szerző: Rédei Judit

Néhány évvel ezelőtt egy hazai aukción előkerült a semmiből egy piros ruhás nőt ábrázoló festmény, amelyre rácsodálkozott a szakma, kereskedők, művészettörténészek és a szépre kiéhezett gyűjtők egyaránt. Alkotója, Fenyő György már évtizedek óta eltűnt a feledés homályában, csak találgatták, vajon hány ilyen mestermű dicsérheti ecsetjét, azt pedig már végképp nem tudta senki, hogy ki és hol rejtegetheti a hagyatékat. Szokásos magyar történet: Trianon, nácik, háború, majd Rákosi-rezsim – volt választéka a művésznek, hogy a pokol mely bugyrában találja meg a végzetét.

A kép maga volt a csoda. A Kieselbach árverésén a licitálók megháromszorozták a kikiáltási árat, miközben alkotója gyakorlatilag ismeretlen volt a műtárgypiacon.

Pedig nem akármilyen családból származott. Apja, Fenyő Miksa a Nyugat egyik alapítója, a GYOSZ igazgatója, mecénás, országgyűlési képviselő és nem mellesleg a Chorin, a Weiss és a Kornfeld család jó barátja volt, egyébként Fleischmannként látta meg a napvilágot. A szoros baráti körhöz olyan nevek tartoztak, mint Hatvany Lajos, Osvát Ernő, Ady Endre, Ignótus, Babits Mihály, Thomas Mann, Karinthy – szóval volt honnan töltődnie az apja első házasságából 1904-ben (vagy 1906-ban) született Györgynek, aki később ugyancsak kivételes barátságokkal dicsekedhetett, már addig, amíg nyomon követhető az életútja. A 20-as évek végén elvette Hatvany Lajos lányát, Violát, aki révén József Attilát is a barátok közé sorolhatta, és jó viszonyt ápolt Halápy János festőművésszel is, kapcsolatukon mit sem rontott az, hogy Hatvany Viola előzőleg barátja felesége volt. Magyarországon Kmetty János és Berény Róbert voltak a mesterei, de a drezdai Képzőművészeti Akadémián, Párizsban a Julian Akadémián, Olaszországban és Angliában is tanult festészetet. Itthon a KUT és a Munkácsy-céh tagja is volt.

Első önálló kiállításának helyszíne a londoni Arlington Gallery volt 1930 februárjában. Az akkori Magyar Hírlap tudósítója, idézve az angol sajtóvisszhangból, superlatívuszokban írt a szokatlan feltűnést keltő magyar fiatal sikeréről. Egyedülálló stílus, izgató, megkapó formák, briliáns színérzék – lelkendeztek a krónikások. A Morning Post a tökéletes mesterségbeli tudást, valamint a „származására nézve magyar, nevelésénél és tapasztalatánál fogva kozmopolita művész” mértéktartását emeli ki, azt, hogy visszafogva a „hírnév utáni ambícióit”,

volt türelme kivárni, és „nem lépni idő előtt a nyilvánosság elé”.

Még ugyanebben az esztendőben sor került az első itthoni bemutatkozásra is, az Ernst Múzeumban. A korabeli tudósítás szerint: „Tájképi tételei egyszerűek. De a formalátása még egyszerűbb. Míg eleinte szigorú plasztikára törekedett, újabban dekoratív színfoltokból alakítja harmóniáit. Kevés színnel minél több változatot igyekszik kihozni. Mégpedig a maga nyelvén. Szigorú és zárt egységeket látunk nála, egy öntudatos és határozott lélek megnyilatkozását, biztos cél felé törekvését, mely minden változaton át kiütközik. Épp ez a megkapó művészetében, ez az öntudatosság, az értelem uralkodása az ösztönösségen, mely nyugodtan és határozottan vezeti ecsetét a nagy harmóniák megteremtésében.” 1935 őszén ismét egy pesti tárlaton láthatók a képei, majd 1938-ban a Frankel-szalomban, a Mária Valéria utcában rendeztek gyűjteményes kiállítást Fenyő festményeiből. Franciás impresszionizmus, expresszív törekvésekkel, de mindenekelőtt még mindig az útkeresés jellemzi a művész alkotásait – írják a kritikusok.

Ezzel nagyjából vége is szakad Fenyő nyilvános szereplésének, és művészi karrierjének is. Bár a vészorszakot vélhetően itthon bujkálta végig, hogyan festett volna ez idő alatt? Valószínűtlennek tűnik. A legenda szerint a Fenyő családot – Györgyöt is – dr. Dessauer Pál, illetve Hittrich József bujtatta 1944–45-ben. Dessauer tüdőgyógyász volt, 1950-től a Korányi igazgató főorvosa, míg Hittrich a józsefvárosi Horánszky utcai gimnázium igazgatója. Fenyő György még időben gondoskodott addig elkészült alkotásairól, jó barátok segítségével biztos helyre menekítette őket. A regénybe illő történetről, amelynek részletei keretes írásunkban olvashatók, néhány évvel ezelőtt a várostörténész, hírlapíró Buza Péter lebbentette fel a fátylat.

Fenyő György túlélte a vészorszakot, de megszűnt festeni, a Szépművészeti Múzeum restaurátora lett, egyebek mellett ő irányította a Keleti pályaudvar Lotz-termében a kohászokat ábrázoló freskó helyreállítását. 1956-tól Londonban folytatta tevékenységét: egy neves cég, a Carnabys of London alkalmazottjaként a National Gallery mesterműveit hozta rendbe. Többször is keltették halálhírét, így egy unokaöccse, Jean-Pierre Ady – Amerikában, majd Londonban élő filozófiaprofesszor – is állította, hogy nagybátyja, George Fenyó zsidóként pusztult el a háború végén.

A valóság az, hogy a 80-as években képre Restaurátorként még aktív volt Angliában, festészetet is tanított, Ronald W. Kirby mestere volt 1987-ben bekövetkezett haláláig. Ő maga nem fogott kezébe ecsetet, legalábbis egyetlen Fenyő-festmény sem került elő abból az időszakból. A néhány fellelhető – így a Berény lányának szóló – levélben sem található utalás arra, hogy alkotott volna. Máig is titok övezi életének számtalan

részletét. Gyakorlatilag hét évtizednyi a „képszakadás”, és ha az utóbbi években elő is került hagyatéknak egy része, hogy pontosan hogyan, az változatlanul homályban maradt.

A legenda szerint valamikor a 2010-es évek elején egy gyűjtő jelent meg Kieselbachéknál egy rendezetlen kollekcióval, benne szörnyű állapotban lévő, szakadt, összehajtott, elázott, de azonosítható Fenyő-vásznakkal. Hogy 2015 és 2019 között ezek közül – vagy egy másik merítésből is – árvereztek összesen tizenhárom Fenyő-művet, nem tudni. 2015-ben még óriási meglepetést okozott a **Hölgy piros ruhában (Flóra)**, amelynek kikiáltási ára 2,6 millió forint volt, s amelyet végül hét és fél milliónál ütöttek le; azóta viszont senki nem csodálkozik a milliókon, ha netán egy Fenyő-vászonnal találkozik.

Tavaly év végén a Bodó Galéria is bekerült a krónikába: Fenyő György Világoskék ház szürkületben című alkotása a 3,4 milliós kikiáltási árat messze felülmúlva 14 milliós leütési áron kelt el a ház aukcióján. A képek szépsége és az eredetüket övező misztikum is izgalmat hozott a műgyűjtők körébe, s a szakmát is arra ösztönözte, hogy kutasson, próbálja feltárni a titokzatos alkotó teljes hagyatékát. Az utóbbi évtizedben előkerült mintegy félszáz mű, de azon szerencsések, **akik fizikai birtokába is kerültek e ritkaságoknak, a jelek szerint nem akarnak a nyilvánossággal osztozni, kilétüket titokban tartják, és a vásznak eredetéről, megszerzésük körülményeiről sem beszélnek.** Igaz, a képeket megmutatják, így szeptember elején a Bodó Galériában mintegy ötven Fenyő-alkotást állítanak ki, és a galériást egy könyv összeállítása is foglalkoztatja. Bodó János elmondása szerint **három magyar magángyűjtemény** bocsátotta rendelkezésükre a tételeket, további részletekkel viszont nem szolgált, hivatkozva a kötelező műkereskedői diszkrécióra. Ugyanakkor hangsúlyozta, hogy a bemutatásra kerülő vásznak hátán jól látható a hagyatéki bélyegző, amiből arra lehet következtetni, hogy – az alkotó halála után – a család dobta piacra a 80-as évek végén az akkoriban majdhogynem értéktelennek tartott festményeket.

Ez egyúttal valószínűsíti azt is, hogy Fenyő műveit nem hordták szét a háború alatt, hanem végül is maga a művész ment vissza értük az ostrom után a rejtekhelyre. A hazai hagyatéki pecsét pedig azt is jelzi, hogy nem vitte magával Londonba a csomagot: vélhetően itthon bízta valakikre az őrzését. Lehet, hogy soha nem tudjuk meg, kik és hogyan gondozták ezt a hagyatékot, ám nagy szolgálatot tettek azzal, hogy egyben tartották az anyagot, amely végül, ha kerülő úton is, értő kezekbe került... Most láthatjuk, értékelhetjük, **beilleszthetjük a töredezett hazai művészettörténeti krónikába egy kivételes művész izgalmas, egyedülálló vízióit.** /

*

400 ft

www.nca.com

nca
NATIONAL CONTRACTORS ASSOCIATION

*

Roskó Gábor (1958-)

*

Győri Márton (1979 -)

KULTÚRA
Örömfestészet

Győri Márton színeképei
168 óra 2018. március 14. 49

A Domanovszky- és Gruber Béla-díjas festőművész Győri Márton **egyik legismertebb kortárs alkotónk**. Művei elsősorban magángyűjteményekben találhatóak. Évek óta nem rendez kiállításokat, pályázatokon sosem vett részt, galériákhoz sem csatlakozott így őrizhette meg művészi függetlenségét Legújabb alkotásait rendszeresen közzéteszi a Facebookon, illetve otthonában, nyitott műhelyében is megtekinthetők. **A168 Órának** holokauszt túlélő nagyapja szellemi örökségéről is beszélt

„Lehet-e magasabb célja a Festészetnek, mint felemelni a tekintetet, valahogy arrafelé, amerre az Örökkévaló hunyorog?” Ezt írta nemrég Facebook-oldalára Győri Márton. Akár ars poeticája is lehetne ez a harminckilenc éves festőművésznek. Számára a festészet a szenvedélyről és a hitről is szót: a színek árnyalatai a létezés örömét hirdetik. Hajók, fák, levelek, utak, ösvények, házak: az elvágyódás és az otthonkeresés örök motívumai vásznain. S talán egyetlen kortárs festő **művein sem látható annyi zsinagóga, mint Győri Márton mesészerűen szép olajképein.**

A ragyogó festékrétegek mögött ott feszül a 20. század történelmének minden borzalma. **Győri Márton apai nagyszülei holokauszt túlélők voltak.** Nagyapja, Rothman György 1941-ben, tizenhét évesen lépett be a Hásomér Hácáir - Ifjú Örök - cionista mozgalomba. A baloldali fiatalok eszményképe egy olyan állam megteremtése volt, ahol zsidók és arabok teljes egyenjogúságban élhetnének együtt. A cionista ifjak a vészidőszak idején elsősorban az embermentésben vettek részt A Hásomér Hácáir- nak több száz tagja volt és sokan életüket áldozták azért, hogy sorstársaikat menthessék. Hamis igazolványokat gyártottak, a Vöröskeresztbe beépülve élelmiszert szállítottak a budapesti gettóba.

Rothman György is álnéven, hamisított leventeigazolvánnyal irányította a mentőakcióikat. Barátaival 1944 nyarán Erdélybe utazott, hogy menekülőt szervezzenek Románián át Palesztinába. De Rothman Sepsziszentgyörgyön lebukszik, szovjet kémnek hitték. A rendőrségi fogdán megkínózták, mégsem adta fel bajtársait Kivégzés várt volna rá, **de egy magyar rendőr őrnagy megmentette:** a deportáltakat szállító vagonba vitette a zsidó fiút Az „auschwitz menekülés” neki akkor az életben maradás esélyét jelentette. Túlélte a haláltáborot és azután Mauthausen poklát is. A családjából azonban mindenki odaveszett meggyilkolták a szüleit és kishúgát is. A háború után a fiút **súlyos tébécével** a fővárosi szeretetkórházban kezelték. Itt ismerkedett meg egyik beteg társával, Hermann Ágnessel, aki a budapesti gettóban élte túl a háborút, és szintén mindenkijé odaveszett A két fiatal egymásba szeretett, és

a szerelem adott nekik erőt ahhoz, hogy újrakezdjék együtt az életüket.

Első fiuk születése előtt Rothman Győrire magyarosította nevét. Azt akarta, hogy gyerekeinek soha ne kelljen szenvedniük a származásuk miatt. S bár a férfi sok ember életét megmentette a háborúban, cionista múltja miatt Rákosi-rendszerben is üldöztek, könyvtárosi állásából elbocsátották.

Évek múlva Győri György magyartanár lett, a **Köznevelés** című lapban is publikált. Felesége gyógypedagógusként dolgozott.

Négy fiuk született. Gábor, a későbbi belgyógyász, pszichiáter, akit a Lipót igazgatóhelyettesének neveztek ki, már nincs köztünk. Péter közgazdász-szociológus, jelenleg a Menhely Alapítvány elnöke, a budapesti hajléktalanellátás vezető szakembere. János az ELTE pedagógiai és pszichológia karának docense, a Radnóti gimnázium vezető magyartanára. A negyedik testvér, István - Márton édesapja - neves festőművész, a képzőművészeti egyetem kiállításainak szervezője.

Édesapjuk, Győri György 2001-ben jelentette meg Megmeneküléseim - Hosszú levél unokáimnak című memoárkötetét, amelyben emléket állított a zsidó mozgalom mártírjainak, s leírta mindazt, amit a nácik halálgyáraiban átélt **Régóta özvegy volt már, mikor kilencvenéves korában**, 2014-ben, embermentő tevékenységéért megkapta az egyik legjelentősebb nemzetközi zsidószervezet - a B'nai B'rith, a Szövetség fiai - elismerő oklevelét S amikor Győri György 2016 februárjában elhunyt, már tizenkét unokája siratta. Nagyapjuk memorjában azt is üzent nekik: „Élni csodálatos, mert maga az élet megfeythetetlen csoda. Rejtélyes, önmagunk titkait soha megismerni nem tudó lények vagyunk egy elvarázsolt világegyetemben." A holokauszt túlélő azt is leírta, milyen sok embernek köszönheti az életét „A sors ajándékának tekintem, hogy magyart is, zsidót is, németet is, csehet is, svábot is, amerikaiat is, osztrák gazdát is látok a segítőim, a megmentőim közt Megmenekültem ezáltal az emberiség legnagyobb, gyógyíthatatlannak látszó betegségétől: nincs bennem gyűlölet előítélet egyetlen nemzettel, egyetlen embercsoporttal szemben sem."

A ragyogó festékrétegek mögött ott feszül a 20. század történelmének minden borzalma. **Győri Márton apai nagyszülei holokauszt túlélők voltak.**

Győri Márton is rajongott nagyapjáért Nem sokkal a halála után írta a Facebook-oldalára: „Mindig hiányzol, drága Nagyapócska! Annyi mindent szeretnék mesélni, olyan sok minden bánt mostanában... Az »elegancia« teljes hiánya, mérhetetlen butaság és rengeteg képmutatás között kóválygok elkeseredetten, sokszor dühösen, szomorúan. Bárcsak itt lennél, mert te mondanál valami kedveset dicsérőt vagy felemelőt"

Számára „nagyapó" az emberszeretet az életigenlés példaképe. Az irodalom és a művészetek iránti vonzalmát is tőle örökölte. Meg persze festő édesapjától, Győri Istvántól. A fiú beleszületett a festőművészetbe: budapesti otthonukban, apja falnyi méretű pasztell szénrajzai között nőtt föl. Csodálta apját s úgy hitte: a festőművész

amolyan álmvilágot teremtő hős. Képeivel boldogabbá, szebbé teszi az emberek mindennapjait

Már tizenhat évesen eldöntötte, hogy ő is festőművész lesz. A kisképző után, 1999-ben rögtön bejutott a képzőművészeti egyetemre. **Pedig már a rostákon kiderült róla: öntörvényű alkotó. Vizsgafeladatként aktot is rajzolniuk kellett A fiú hatalmas absztrakt színfoltokat festett de olyan szépeket hogy rögtön felvették Maurer Dóra osztályába.**

Nem csak a gyönyörű színekkel hívta fel magára a figyelmet: kamaszkorától kezdve saját vásárlóköre volt Szülei lakásához közel volt egy kakaóbár. **Amikor a tulajdonos meglátta a képeit hármát is vásárolt** Győri Márton így az egyetem alatt már a festészetéből tartotta el magát és családját A felvételin ismerkedett meg évfolyamtársával, leendő feleségével, Soós Nórával. Ma már két gyermekük van.

A művészpár pasaréti otthona műteremlakás és nyitott műhely is egyben. Patikatisztaság és rend fogad itt mindenkit Győri Márton csak így tud alkotni. Noha az egyik legismertebb kortárs festőnk, évek óta nem volt kiállítása.

2018. március 14. 49

https://www.google.hu/search?q=gy%C5%91ri+m%C3%A1rton+k%C3%A9pek&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjZhKn-zvfeAhWPjqQKHU84CSkQ_AUIDigB&biw=2560&bih=1263

Örömfestészet

Győri Márton színeképei

A Domanovszky- és Gruber Béla-díjas festőművész Győri Márton egyik legismertebb kortárs alkotónk. Művei elsősorban magángyűjteményekben találhatók. Évek óta nem rendez kiállításokat, pályázatokon sosem vett részt, galériákhoz sem csatlakozott. Így őrizhette meg művészi függetlenségét. Legújabb alkotásait rendszeresen közzéteszi a Facebookon, illetve otthonában, nyitott műhelyében is megtekinthetők. A 168 Órának holokausztúlélő nagyapja szellemi örökségéről is beszélt.

„Lehet-e magasabb célja a Festészetnek, mint felemelni a tekintetet, valahogy arrafelé, amerre az Örökkévaló hunyorog?” Ezt írta nemrég Facebook-oldalára Győri Márton. Akár ars poeticája is lehetne ez a harminckilenc éves festőművésznek. Számára a festészet a szenvedélyről és a hitről is szól: a színek árnyalatai a létezés örömét hirdetik. Hajók, fák, levelek, utak, ösvények, házak: az elvágódás és az otthonkeresés örök motívumai vásznain. S talán egyetlen kortárs festő művein sem

látható annyi zsinagóga, mint Győri Márton meszeszerűen szép olajképein.

A ragyogó festékrétegek mögött ott feszül a 20. század történelmének minden borzalma. Győri Márton apai nagyszülei holokausztúlélők voltak. Nagyapja, Rothman György 1941-ben, tizenhét évesen lépett be a Hásomér Hácáir – Ifjú Örök – cionista mozgalomba. A baloldali fiatalok eszményképe egy olyan állam megteremtése volt, ahol zsidók és arabok teljes egyenjogúságban élhetnének együtt. A cionista ifjak a vészidőszak idején elsősorban az embermentésben vettek részt. A Hásomér Hácáirnak több száz tagja volt, és sokan életüket áldozták azért, hogy sorstársaikat menthessék. Hamis igazolványokat gyártottak, a Vöröskeresztbe beépülve élelmiszert szállítottak a budapesti gettóba.

Rothman György is álnéven, hamisított leventeigazolvánnyal irányította a mentőakcióikat. Barátaival 1944 nyarán Erdélybe utazott, hogy menekülőutat szervezzenek Románián át Palesztínába. De Rothman Sepsziszentgyörgyön lebukott, szovjet kémnek hitték. A rendőrségi fogdán megkínózták, mégsem adta fel bajtársait. Kivégzés várt volna rá, de egy magyar rendőr őrnagy megmentette: a deportáltakat szállító vagonba vitette a zsidó fiút. Az „auschwitzi menekülés” neki akkor az életben maradás esélyét jelentette. Túlélte a haláltábot és azután Mauthausen poklát is. A családjából azonban mindenki odaveszett: meggyilkolták a szüleit

és kishűgát is. A háború után a fiút súlyos tébécével a fővárosi szeretetkórházban kezelték. Itt ismerkedett meg egyik betegtársával, Hermann Ágnessel, aki a budapesti gettóban élte túl a háborút, és szintén mindenkiye odaveszett. A két fiatal egymásba szeretett, és a szerelem adott nekik erőt ahhoz, hogy újrakezdzék együtt az életüket.

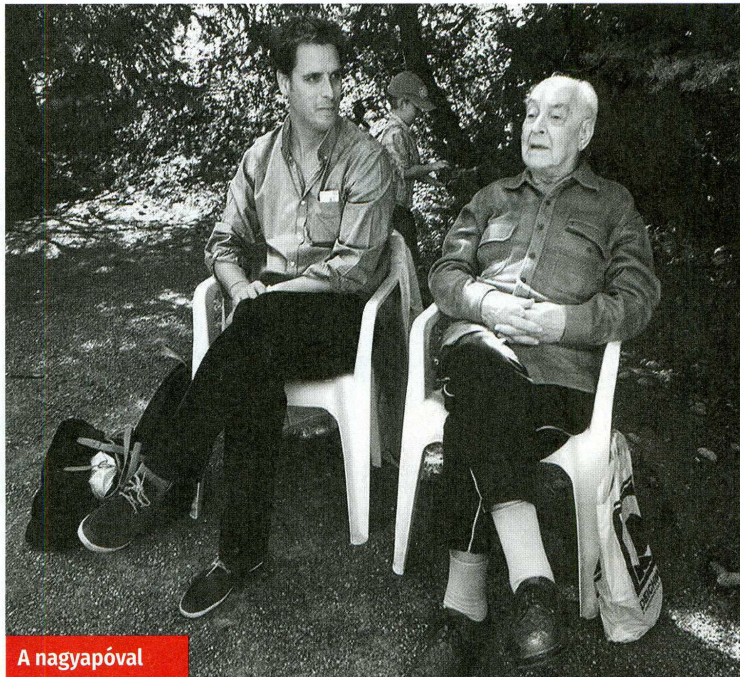
Első fiuk születése előtt Rothman Győrire magyarosította nevét. Azt akarta, hogy gyerekeinek soha ne kelljen szenvedniük a származásuk miatt. S bár a férfi sok ember életét megmentette a háborúban, cionista múltja miatt a Rákosi-rendszerben is üldöztek, könyvtárosi állásából elbocsátották. Évek múlva Győri György magyartanár lett, a Köznevelés című lapban is publikált. Felesége gyógypedagógusként dolgozott.

Négy fiuk született. Gábor, a későbbi belgyógyász, pszichiáter, akít a Lipót igazgatóhelyettesének neveztek ki, már nincs köztünk. Péter közgazdász-szociológus, jelenleg a Menhely Alapítvány elnöke, a budapesti hajléktalanellátás vezető szakembere. János az ELTE pedagógiai és pszichológia karának docense, a Radnóti gimnázium vezető magyartanára. A negyedik testvér, István – Márton édesapja – neves festőművész, a képzőművészeti egyetem kiállításainak szervezője.

Édesapjuk, Győri György 2001-ben jelentette meg *Megmeneküléseim* – Hosszú levél unokáim-

nak című memoárkötetét, amelyben emléket állított a zsidó mozgalom mártírjainak, s leírta mindazt, amit a náci halálgyáraiban átélt. Régóta korábban, 2014-ben, embermentő tevékenységéért megkapta az egyik legjelentősebb nemzetközi zsidó-szervezet – a B'nai B'rith, a Szövetség fiai – elismerő oklevelét. S amikor

Győri György 2016 februárjában elhunyt, már tizenkét unokája siratta. Nagypapjuk memorójában azt is üzent nekik: „Élni csodálatos, mert maga az élet megfelfejthetetlen csoda. Rejtélyes, önmagunk titkait soha megismerni nem tudó lények vagyunk egy elvarázsolt világegyetemben.” A holokauszt túlélő azt is leírta, milyen sok embernek köszönheti az életét: „A sors ajándékának tekintem, hogy magyart is, zsidót is, németet is, csehet is, svábot is, amerikaiat is, osztrák gazdát is látok a segítőim, a megmentőim közt. Megmenekültem ezáltal az emberiség legnagyobb, gyógyíthatatlannak látszó betegségétől: nincs bennem gyűlölet, előítélet egyetlen nemzettel, egyetlen embercsoporttal szemben sem.”

A nagypapóval

A ragyogó festékrétegek mögött ott feszül a 20. század történelmének minden borzalma. Győri Márton apai nagyszülei holokauszt túlélők voltak.

Győri Márton is rajongott nagypapjáért. Nem sokkal a halála után írta a Facebook-oldalára: „Mindig hiányzol, drága Nagypapócska! Annyi mindent szeretnék mesélni, olyan sok minden bánt mostanában... Az »elegancia« teljes hiánya, mérhetetlen butaság és rengeteg képmutatás között kőválygok elkeseredetten, sokszor dühösen, szomorúan. Bárcsak itt lennél, mert te mondanál valami

kedveset, dicsérőt vagy felemelőt.”

Számára „nagyapó” az emberszeretet, az életigenlés példaképe. Az irodalom és a művészetek iránti vonzalmát is tőle örökölte. Meg persze festő édesapjától, Győri Istvántól. A fiú beleszületett a festőművészetbe: budapesti otthonukban, apja falnyi méretű pasztell szénrajzai között nőtt föl. Csodálta apját, s úgy hitte: a festőművész amolyan álomvilágot teremtő hős. Képeivel boldogabbá, szebbé teszi az emberek minden-napjait.

Már tizenhat évesen eldöntötte, hogy ő is festőművész lesz. A kisképző után, 1999-ben rögtön bejutott a képzőművészeti egyetemre. Pedig már a rostákon kiderült róla: öntörvényű alkotó. Vizsgafeladatként aktot is rajzolniuk kellett. A fiú hatalmas absztrakt színfoltokat festett, de olyan szépeket, hogy rögtön felvették Maurer Dóra osztályába.

Nem csak a gyönyörű színekkel hívta fel magára a figyelmet: kamaszkorától kezdve saját vásárlóköre volt. Szülei lakásához közel volt egy kakaóbar. Amikor a tulajdonos meglátta a képeit, hármat is vásárolt. Győri Márton így az egyetem alatt már a festészetéből tartotta el magát és családját. A felvételin ismerkedett meg évfolyamtársával, leendő feleségével, Soós Nórával. Ma már két gyermekük van.

A művészpár pasaréti otthona műteremlakás és nyitott műhely is egyben. Patikatisztaság és rend fogad itt mindenkit. Győri Márton csak így tud alkotni. Noha az egyik legismertebb kortárs festőnk, évek óta nem volt kiállítása.

Gyakran kap felkéréseket, de elutasítja őket. Úgy érzi, megváltozott a kiállítások szerepe. A dömpingben rendezett tárlatok leginkább az üzleti érdekekről, trendekről szólnak, s épp a festészet lényege sikkad el. Ezért inkább saját műhelyükbe várják azokat, akiket érdekel a művészetük. Multimilliárdostól a könyvtároson át takarítónőig sokan járnak föl hozzájuk. Van, aki forintonként spórol egy festményre.

Győri Márton úgy véli, a kép akkor él, ha az emberek otthonában kap helyet, így részévé válik az életüknek. Sok alkotó a társadalomról akar tükröt mutatni, s ez persze fontos irányzat. A festő szerint azonban ezek a művek inkább múzeumba valók. Nem biztos, hogy otthon is a hétköznapi magyar valóság nyomorát akarjuk folyton nézni. Festészete érzelmeket pótol, derűt sugároz harsány tónusai-
val. Életerőt ad minden munkájával.

Már a rostákon kiderült róla: öntörvényű alkotó. Vizsgafeladatként akto- is rajzolniuk kellett. A fiú hatalmas absztrakt színfoltokat festett.

Számára az alkotói szabadság, a függetlenség a legfontosabb. Nem vesz részt a festészet hierarchiaharcaiban, feleségén kívül nem tart kapcsolatot más festőkkel. Soha nem pályázott, nem igényelt ösztöndíjakat, nem csatlakozott galériákhoz. Efféle autonóm, kockázatos utat kevesen mernek vállalni.

Nem fest megrendelésre, nem szolgál ki kommersz igényeket. De azok, akik a képeit szeretik, ezt nem is várják tőle.

A festés mellett megszállottan olvas esszéket, regényeket, verseket. A költészet szeretetét is nagyapjától örökölte. Az unokáknak szánt memoárban nagyapja azt is leírta, hogy Auschwitzban sokszor verseket mondott magában, és a náci üvöltözéseit úgy fogta fel, mintha német nyelvleckét gyakorolna. A költészet, a kultúra is segített túlél-
ni. Művész unokájának a festészet is költészet: a színek

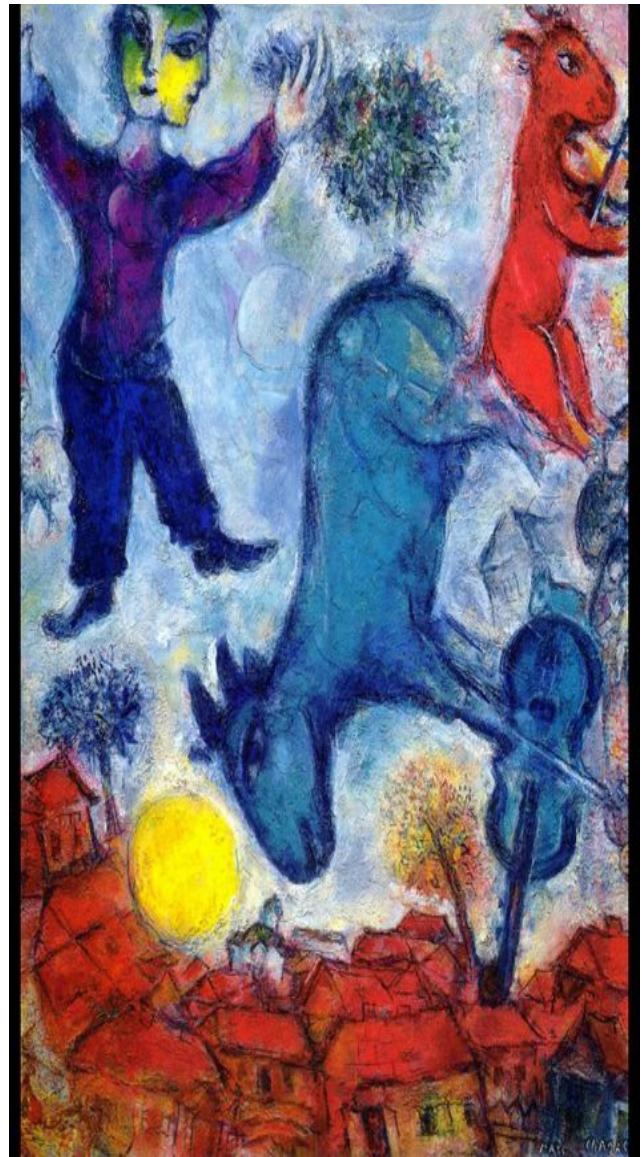
nyelvén az is elmondható, amihez a szavak már nem elegendők. De mintha ez a nyelv kezdene eltűnni az életünkből. A festő úgy látja, a napi megélhetési hajsza mellett az embereknek egyre kevesebb idejük jut elmélyülésre. Csökken a művészet társadalmi presztízse. Ha tehetné, napi egy óra szabadidőt adna mindenkinek. Legyen idő sétálni, beszélgetni vagy akár merengve nézni az égboltot. S figyelni a lelkünkben felderren-
gő fényekre. / **Sándor Zsuzsanna**

*

Chagall - Moise Zaharovics Sagalov (1887-1985)

*

Színek és könnyek

Mark Rothko

https://hvg.hu/hetilap/2019.17/201917__mark_rothko_becsben_korok_es_hatarok_szinmezo_festeszeti_szinek_es_konnyek

Állandó harc volt Mark Rothko élete. Előbb az absztrakt művészet létjogosultságáért, később a pop-art előretörése idején pozíciójának védelméért küzdött. Magánélete csaták sorozata volt, amiket főként önmagával vívott.

Íme:

<https://www.christies.com/lotfinder/Lot/mark-rothko-1903-1970-untitled-6110590-details.aspx>

Mark Rothko (1903-1970)

Untitled

Price realised

USD 11,000,000

Estimate :USD 10,000,000 - USD 15,000,000

Egy múzeum gyűjtési területét lehet időbeli korlátok közé szorítani, a művészettörténet azonban más logika szerint működik. Fejezetei egymásra épülnek, az újabb korok mesterei merítenek abból, amit elődeik elértek, és építenek vívmányaikra még akkor is, ha ez első ránézésre sok esetben nem könnyen érhető tetten. Ez adja a létjogosultságát annak, hogy egy múzeum a kiállítási programjában átlépje a gyűjtési területe határait – mint ahogy a bécsi Kunsthistorisches Museum teszi a **XX. század második harmadának egyik legfontosabb művésze, Mark Rothko** június 30-áig látogatható szólóshow-jával. A régi mesterekre szakosodott gyűjtemény nem először kalandozik el a modern és kortárs mesterek világába. 2004-ben Francis Bacon, kilenc évvel később Lucian Freud munkáiból rendezett nagyszabású tárlatokat; az utóbbit a kiállítása előkészítésében még aktív szerepet vállaló, de a megnyitó előtt elhunyt brit festőművész osztrák gyökerei is indokolták.

A korhatárok átlépésének üzleti okai is lehetnek. Ma a XX–XXI. századi művészet általában nagyobb közönséget vonz – bár erre éppen a bécsi múzeum közelmúltban zárult Bruegel-tárlata is látványosan rácafélt a maga 400 ezer látogatójával. De léteznek a fent említett szakmai indokok, a művészettörténet folyamatosságának bemutatása is. Rothko pedig ebben az értelemben kitűnő választás, hiszen kevés olyan XX. századi mester volt, aki annyi időt töltött a régi nagyok műveinek tanulmányozásával, és olyan elismeréssel beszélt munkásságukról, mint ő.

Untitled 12

A Rothkóra különösen nagy hatást gyakorló régi festmények között ráadásul több olyan is van, ami épp a bécsi múzeum gyűjteményét gazdagítja, így annak, aki Rothko munkái mellett inspirációjának forrására is kíváncsi, elég házon belül megtennie néhány métert. Ilyen forrásmunka például Vermeer egyik leghíresebb képe, A festészet allegóriája, aminek hatása könnyen felfedezhető Rothko egy korai, 1938–1939-es női portréján. A művész egyébként sosem járt Bécsben – miközben több nagy európai körutat is tett, hogy behatóan tanulmányozza letűnt korok művészetét –, de a múzeum féltve őrzött kincseit, köztük Vermeer említett vásznát is megcsodálhatta azok 1950-es vendégszereplésekor a New York-i Metropolitan Museumban.

Rothko, eredeti nevén Marcus Rothkowitz 1903-ban született az akkor az Orosz Birodalomhoz, ma Lettországhoz tartozó Dvinszkben, egy lett zsidó gyógyszerész családjában. Tízéves volt, amikor a család áttelepült az Egyesült Államokba, ahol édesapja egy évvel későbbi halála után **nehéz évek vártak rájuk. Sokáig inkább az irodalom és a zene érdekelte; a festészet csak New Yorkba költözése után, 1925-ben kezdte foglalkoztatni. Itt a jó nevű Art Students League-ben folytatta tanulmányait,** de később mindig autodidakta művésznek mondta magát, akinek igazi iskoláit a múzeumok és a templomok jelentették. Kezdetben realista, majd expresszionista és

szürreális-biomorfikus alkotások kerültek ki az ecsetje alól. A vékonyan felvitt festékrétegekből komponált, 1948–1949-ből származó úgynevezett multiform-sorozat képei jelzik, hogy megtalálta saját útját. Életének ezt követő utolsó két évtizedében születtek meg fő művei, a semleges háttér előtt lebegő, jobbára fekvő téglalap alakú, de elmosódott körvonalú, szinte világító színsávokat megörökítő vásznak, az úgynevezett színmezőfestészet nagyszerű példái.

Folyamatos harc volt az élete. Művészetében előbb a konzervatív kétkedők ellenállását letörve a tiszta absztrakt művészetért, majd annak fennmaradásáért a pop-art előretörésének korszakában; magánéletében pedig a családi válságokkal, a depresszióval, alkoholizmusával és súlyos betegségeivel. Művészként megérhette a világsikert, a festményeinek árában is megmutatkozó elismerést, a démonaival vívott harcban alulmaradt, és 1970-ben önkezével vetett véget életének.

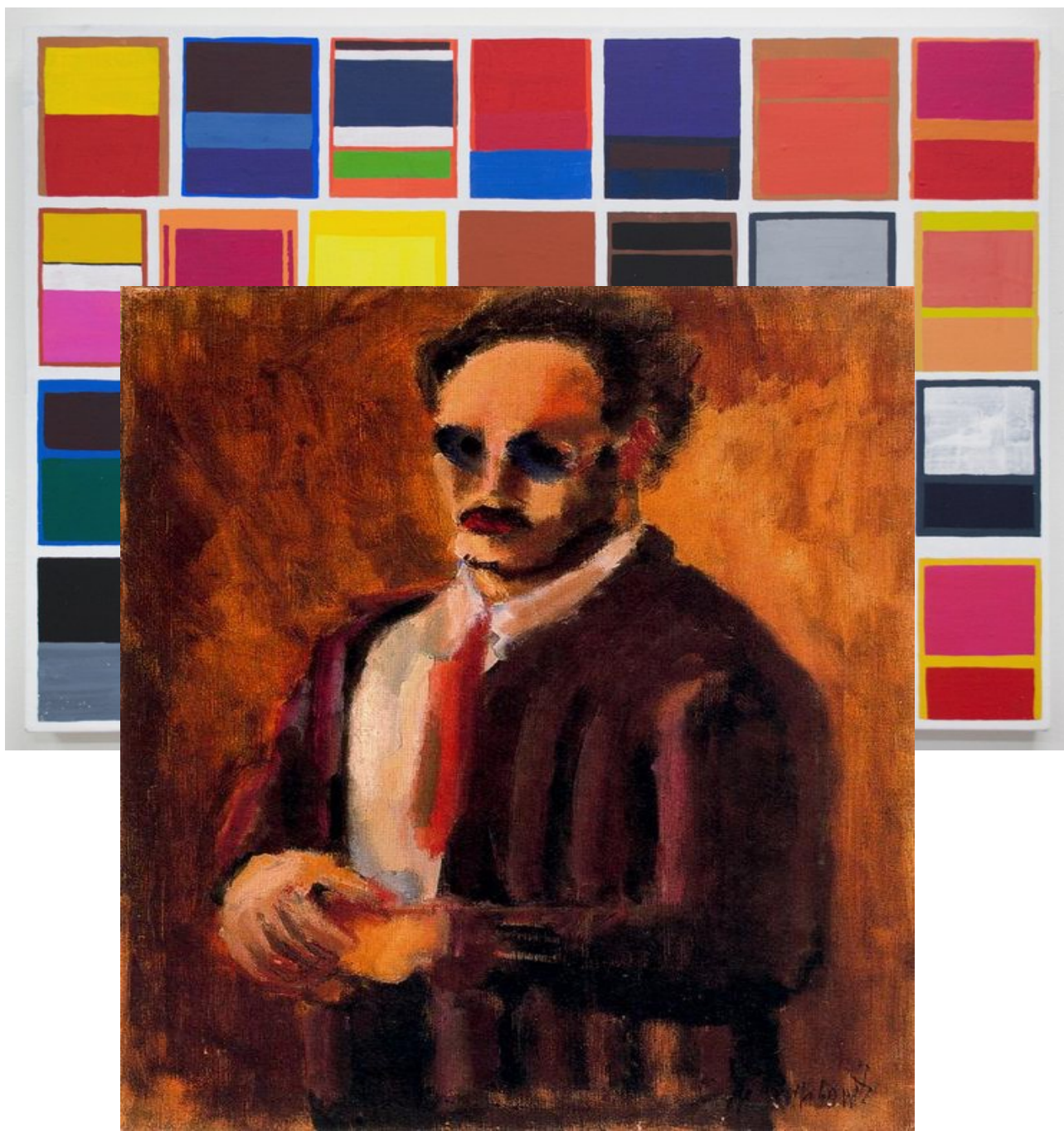
A bécsi kiállítás nem retrospektív jellegű, inkább a művészettörténeti előzmények Rothkóra gyakorolt hatását kívánja érzékeltetni. Megtehetné ezt úgy is, hogy alkotásait az érintett régi mesterek művei közé beékelve mutatja be – ahogy korábban egyetlen művével ezt ki is próbálta már –, ez esetben azonban szembemenne Rothko szándékaival, aki saját munkáit mindig egymás és nem mások műveinek társaságában igyekezett kiállítani. E felfogása érvényesülésén most is gondosan őrködött a tárlat előkészítésében aktívan közreműködő fia, Christopher Rothko, aki, nővérével együtt, csak hétévnyi, példátlan jogi huzavona után válhatott a művész hagyatékának kezelőjévé.

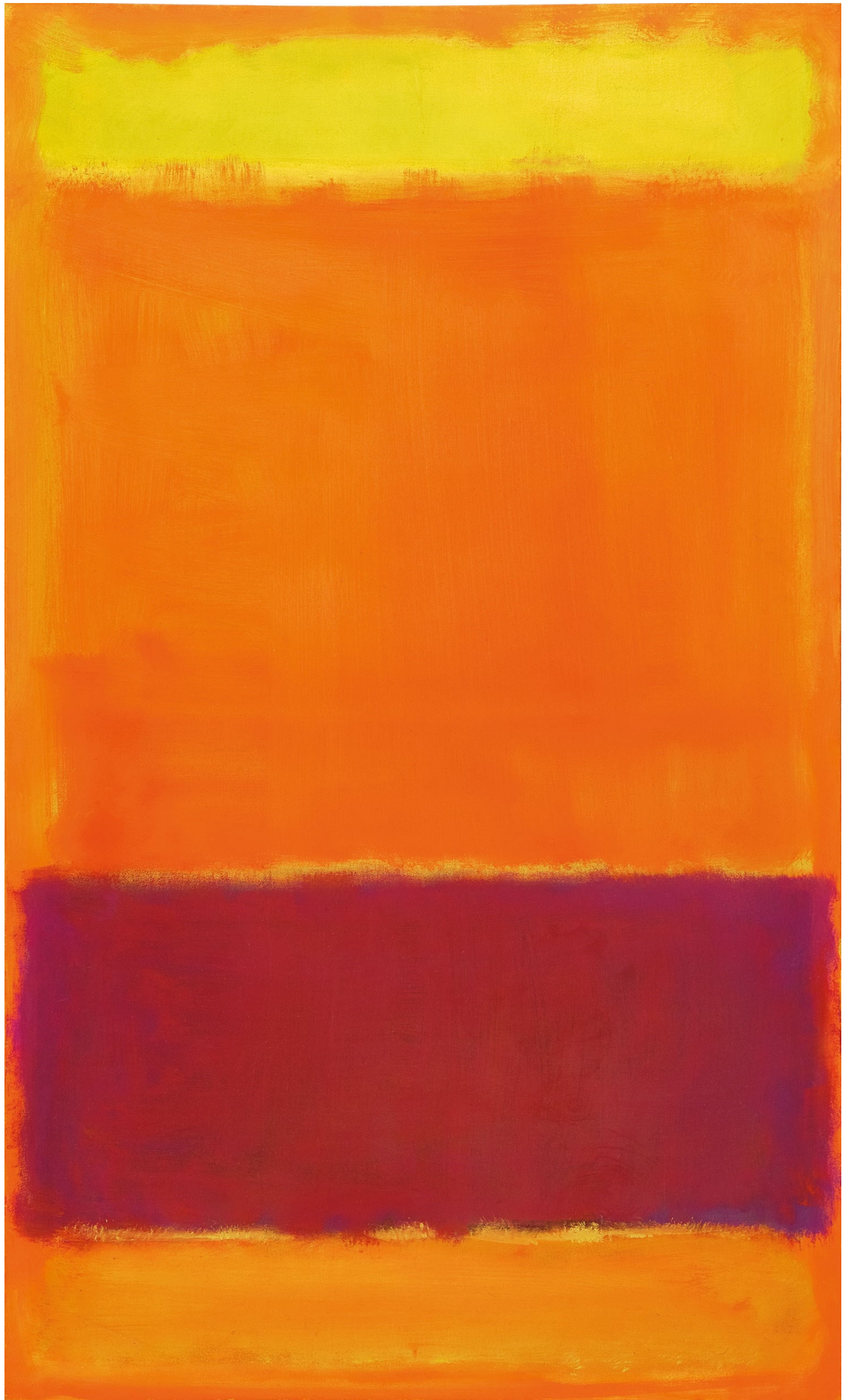
Rothko szerette műveit kevés, szűrt fényben, viszonylag alacsonyan elhelyezve kiállítani; úgy, hogy a látogatók minél közelebről vehessék szemügyre azokat, átengedve magukat a képek által kiváltott érzelmeknek. A színek ugyanis csak látszólag érdekelték – bár emblematikus műveinek címében rendszerint kizárólag ezek szerepelnek –, valójában az alapvető emberi érzelmek kifejezése, a tragédia, az eksztázis, a végzet foglalkoztatta, s ezzel magyarázta, miért is nem tartotta magát soha absztrakt művésznek.

Érett korszakának munkái semmiféle fogódzót nem kínálnak nézőiknek, akik előbb-utóbb szinte belevesznek a művekbe, s egyszer csak azt veszik észre, hogy önmagukat keresik. Múzeumi emberek azt állítják, hogy egyetlen festő művei előtt sem látnak annyi könnyes szemű látogatót, mint a Rothko-képek előtt. A művész számára ez jelentette a legfontosabb visszaigazolást. „A tény, hogy olyan sok ember kiborul és sírva fakad, amikor szembesül a képeimmel, azt bizonyítja, képes vagyok kommunikálni ezeket az alapvető emberi emóciókat... Az emberek, akik sírnak a képeim előtt, ugyanazt a vallásos élményt tapasztalják meg, amit én magam is a kép festésekor” – nyilatkozta egyszer, s biztos volt abban, hogy olyan értéket hoz létre, ami „ezer év múlva is érték lesz”. Rothko könyvet is írt arról, hogyan lehet befogadni

egy műtárgyat; ez a filozofikus megközelítésű írás A művész valósága címmel csak a halála után jelent meg.

A műkereskedelemben még életében megkezdődött a diadalmenete, ami 2007 és 2015 között érte el eddigi csúcspontját: fő művei ekkor 72–87 millió dollár közötti árakon keltek el. A világ öt jelenlegi legdrágább absztrakt festménye közül négy az ő munkája; ebbe az ársávba rajta kívül egyedül Malevics egy idén értékesített szuprematista kompozíciója tudott betörni. Eddig összesen 28 Rothko-festmény kelt el 20 millió dollárt meghaladó összegért, és ez a sorozat minden bizonnyal hamarosan folytatódni fog, miután májusban kalapács alá kerül legkeresettebb korszakának egy, jelenleg a San Franciscó-i Museum of Modern Art tulajdonában lévő alkotása. Az intézmény azért bocsátja árverésre a képet – hangsúlyozva, marad a gyűjteményében ezt túlszárnyaló minőségű Rothko-munka –, hogy az érte várt, 35–50 millió dollárból kortárs színes bőrű és női művészek alkotásainak megvásárlásával tegye kiegyensúlyozottabbá a kollekciónak.

Továbbá:

J.Pollock_no.5.(165 M.\$)

Japser Johns_Flag_120 M.β).jpg

